

Ränteavdragsbegränsningsreglerna

Är reglerna förenliga med EU-rätten?

Ted Johnson

Kandidatuppsats i handelsrätt

HARH12

VT15

Handledare

Mats Tjernberg

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Sammanfattning.....	4
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte, frågeställning och avgränsning.....	6
1.3 Metod och material.....	6
1.4 Forskningsläge	7
1.5 Disposition.....	8
2 EU-rätt.....	9
2.1 Etableringsfriheten inom EU.....	9
2.2 Negativ särbehandling.....	10
2.3 Rättfärdigande grunder enligt fördraget.....	10
2.4 Rättfärdigande grunder utvecklade ur praxis	11
2.4.1 Rule of reason-doktrinen	11
2.4.2 Accepterade rättfärdigande grunder.....	12
2.4.3 Förhindra skatteflykt.....	12
2.4.4 Upprätthålla skattesystemets inre sammanhang	13
2.4.5 Uppnå effektiv skattekontroll.....	13
2.4.6 Skydd av den skatterättsliga territorialitetsprincipen.....	14
2.4.7 Behovet av att bevara fördelningen av beskattningsrätten.....	14
2.5 Proportionalitetsbedömningen i EU-rätten.....	15
2.6 Proportionalitetsprincipen	15
3 Svensk rätt.....	17
3.1 Bakgrund till ränteavdragsbegränsningsreglerna.....	17
3.2 Regelverket	18
3.2.1 Tioprocentsregeln	20
3.2.2 Intressegemenskap.....	21
3.2.3 Ventilregeln.....	24
4 Analys	26
4.1 Negativ särbehandling.....	26
4.2 Rättfärdigande grunderna	28
4.3 Proportionalitetsbedömningen inom EU.....	29
5 Slutsatser.....	31
Abstract	32
Källförteckning	34

Förkortningslista

EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
EUF-fördraget	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IL	Inkomstskattelagen
Prop.	Proposition
RÅ	Regeringsrättens årsbok

Sammanfattning

Enligt svensk lagstiftning begränsas under vissa förutsättningar möjligheten till avdrag för ränta på skulder mellan företag i en intressegemenskap. Syftet med reglerna är att förhindra att den svenska skattebasen minskar eftersom utan bestämmelserna har företag möjligheten att genom koncerninterna lån välja var företagets inkomst ska beskattas. Ränteavdragsbegränsningsreglerna träffar i praktiken endast upplägg där koncerninterna lån sträcker sig från bolag i olika länder. Detta innebär att det är mindre attraktivt för ett bolag etablerat utomlands att etablera sig i Sverige men även för ett bolag etablerat i Sverige att etablera sig i en annan stat. Syftet med uppsatsen är på så vis att analysera huruvida den svenska lagstiftningen avseende ränteavdragsbegränsningar för bolag inom en intressegemenskap är förenliga med etableringsfriheten inom EU.

Sammanfattningsvis bör syftet och utformningen av lagstiftningen utgöra en negativ särbehandling av gränsöverskridande situationer. Det bör emellertid vara möjligt att rättfärdiga detta genom en kombination av rättfärdigande grunder. Efter att en rättssäkerhetsaspekt introducerades i SIAT-målet avseende proportionalitetsbedömningen är det däremot oklart huruvida dessa otydliga ränteavdragsbegränsande bestämmelser är proportionerliga.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Reglerna om avdragsbegränsningar i svensk rätt ikraftträdde den 1 januari 2009. Denna avvikelse från den allmänna principen om fri avdragsrätt gjordes i syfte att motverka räntesnurror, d.v.s. när avdragsrätt skapas genom lån inom en koncern för att minska det svenska beskattningsunderlaget. Det svenska bolaget lånar pengar av ett annat bolag inom koncernen beläget i ett lägre beskattat land med syfte att göra avdrag för räntorna som betalas till långivaren. Detta resulterar i att bolaget gör en skattevinst inom koncernen. Bestämmelserna avseende begränsningar i avdragsrätten skapades som en reaktion av HFD:s avgörande ”Industrivärden-domarna”¹ 2007 där ett dotterbolag lånade pengar av moderbolaget, betalade ränta på lånet och således skapade räntekostnader som var avdragsgilla.

Som tidigare nämnts avser den nya lagstiftningen från 2009 att förhindra skatteplanering av det slag som förekom i ”Industrivärden-domarna”. Emellertid skedde lagstiftningsarbetet brådsakande och Skatteverket inkom med en hemställan till Finansdepartementet redan nästkommande år och under samma år bifölls även utskottets förslag. På grund av den bristfälliga utredningen gällande avdragsbegränsningsbestämmelserna har kritik yttrats över reglernas tydlighet och dess tillämpningsbarhet. Det har tillika påvisats att reglerna från 2009 är möjliga att kringgå och således har reglernas funktion i svensk rätt ifrågasatts. Under år 2013 förnyades bestämmelserna till att bl.a. inkludera ett nytt tillämpningsområde för reglerna.

Dagens debatt ligger i att företrädare för företag inom det svenska näringslivet har kritiserat lagstiftningens rättsosäkerhet samt att den nuvarande utformningen kan tillika påverka lagenliga tillvägagångssätt. Dessutom ifrågasätts lagstiftningens förenlighet med den fria rörligheten inom EU.

---

¹ RÅ 2007 Ref 84 och 85.

1.2 Syfte, frågeställning och avgränsning

Syftet med uppsatsen är att ge en sammanhängande och systematisk redogörelse av de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna för att analysera dessa reglers förenlighet med den lagstadgade etableringsfrihet som råder inom EU.

Syftet med uppsatsen är att svara på följande frågeställning:

- I. Är de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna förenliga med EU-rätten?

Vad gäller avgränsningar diskuteras endast de rättfärdigandegrunder i EU-rätten som har accepterats i EU-domstolen. Vidare begränsas de andra friheterna inom EU bort då fokus ligger vid etableringsfriheten. Ränte- och royaltydirektivet kommer inte att behandlas.

Vad gäller den svenska rätten avgränsar jag mig från att diskutera de särskilda reglerna om bl.a. pensionsfonder samt andra rättssubjekt som betalar avkastningsskatt. Förhållandet mellan ränteavdragsbegränsningsreglerna och dubbelbeskattningsavtal kommer inte diskuteras. Detsamma gäller eventuella möjligheter att använda korrigeringsregeln för att pröva den marknadsmässiga storleken av en räntesituation.

1.3 Metod och material

I uppsatsen används en juridisk metod² för att utreda gällande svensk rätt. För att klargöra rättsläget används erkänningsregeln som syftar till att specificera vilka rättskällor som är aktuella i respektive rättsordning. För att sedan rangordna rättskällorna används rättskälleläran.³ I denna uppsats värderar jag rättskällorna enligt följande: i) författning, ii) praxis, iii) förarbeten iv) och doktrin.⁴

Eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida svensk rätt är förenlig med EU-rätt måste en EU-rättslig metod användas. De inom EU-rätten erkända rättskällorna är i) primärrätt, ii) EU:s stadga, iii) allmänna rättsprinciper, iv) avtal som union-

---

² Även kallad rättsdogmatisk metod eller sedvanlig juridisk metod.

³ Hart, H.L.A, *The Concept of Law*, Oxford University Press 1994.

⁴ Strömholm, 1996, s. 320f; Dahlman, 2010, s.23-24.

en ingått med tredje land/internationella organisationer, v) bindande eller icke bindande sekundärrätt⁵, vi) EU-domstolens samt tribunalens rättspraxis, vii) förarbeten, viii) generaladvokaternas förslag till avgöranden, ix) doktrin och slutligen x) ekonomiska teorier. Rättskällorna skiljer sig dock i karaktär eftersom vissa är bindande för rättstillämparen, nämligen genom att tillämparen måste följa dem. Övriga källor är icke bindande och således är rättskällorna endast vägledande. De rättskällor som är bindande är följande: primärrätten, rättighetsstadgan, internationella avtal, allmänna rättsprinciper och i princip även EU-domstolens rättspraxis. Återstående rättskällor är således vägledande.⁶ Det bör klargöras att EU-rätten är en del av den svenska rätten genom t.ex. att staterna är bundna av förordningar som svensk lag och att direktiv kan inkorporeras till svensk lagstiftning.⁷ Vidare har EU-rätten har företräde enligt EU-domstolens dom, mål C-6/64 Costa mot Enel.⁸

Vad gäller material måste givetvis lagstiftningen beaktas såväl som förarbetena. Detta är emellertid inte tillräckligt utan även rättspraxis från EU-domstolen samt HFD är av intresse beträffande ränteavdragsbegränsningsreglerna. Eftersom skatterättens område genomgår ständiga förändringar är materialet att tillgå särpräglat jämfört med andra rättsområden. På så vis används i synnerhet artiklar för att föra området framåt och dessa artiklar har en framstående roll i uppsatsens källor.

1.4 Forskningsläge

Ränteavdragsbegränsningsreglerna har granskats flitigt sedan de introducerades. Det är emellertid fortfarande oklart huruvida de svenska reglerna är förenliga med EU-rätten. Det synes vara på så vis att majoriteten av forskare på området anser att reglerna utgör en negativ särbehandling av gränsöverskridande situationer. Det skiljer sig däremot gällande vilka rättfärdigande grunder som möjligen kan rättfärdiga dessa eventuellt fördragsstridiga regler. Vidare är det tillika oklart i utredningar på området om dessa bestämmelser är proportionerliga utifrån såväl nödvändighet som rättssä-

---

⁵ Här inbegrips förordningar, direktiv, beslut, yttranden och rekommendationer. För vidare läsning avseende EU:s primär- och sekundärrätt, se Bergström & Hettne, s. 20-41.

⁶ Hettne & Eriksson, s. 40-44.

⁷ Bernitz & Kjellgren, 2010, s. 28.

⁸ Mål C-6/64 Costa mot ENEL.

kerhet. Eftersom läget fortfarande är otydligt bör det även i framtiden publicera forskning på området.

1.5 Disposition

Denna uppsats består av fem kapitel varav kapitel ett är denna inledning. I kapitel två redogörs bakgrunden till ränteavdragsbegränsningsreglerna genom de rättsfall som låg till grund för lagstiftningen. I samma kapitel behandlas tillika de faktiska bestämmelserna i inkomstskattelagen som berör ränteavdragsbegränsningsreglerna.

I kapitel tre beskrivs EU-rätten genom en redogörelse av etableringsfriheten, rättfärdigandegrunder ur fördraget och ur praxis samt den proportionalitetsbedömning som utförs i EU-domstolen vid fördragsstridig nationell lagstiftning.

Efter den deskriptiva delen följer en analys i kapitel fyra. I analysen appliceras den tidigare beskrivna gällande EU-rätten på den svenska lagstiftningen avseende ränteavdragsbegränsningar. Detta i syfte att besvara på frågeställningen om den svenska lagstiftningen är förenlig med EU-rätten. I kapitel fem sammanfattar jag resultatet av uppsatsen och lyfter fram mina slutsatser ur analysen.

2 EU-rätt

2.1 Etableringsfriheten inom EU

De aktuella bestämmelserna för fri rörlighet för arbetstagare stadgas i punkterna 1 samt 2 i artikel 45 EUF-fördraget och har följande lydelse:

1. ”Den fria rörligheten för arbetstagare ska säkerställas inom unionen.”
2. ”Den fria rörligheten ska innebära att all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet ska avskaffas vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor.”

Följaktligen inbegriper artikeln alla EU-medborgare och har som primärt syfte att skydda mot nationalitetsbaserad diskriminering.

Beträffande etableringsfriheten regleras den i artikel 49 EUF-fördraget och har följande lydelse:

”Inom ramen för nedanstående bestämmelser ska inskränkningar för medborgare i en medlemsstat att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium förbjudas. Detta förbud ska även omfatta inskränkningar för medborgare i en medlemsstat som är etablerad i någon medlemsstat att upprätta kontor, filialer eller dotterbolag.

Etableringsfriheten ska innefatta starta rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare samt rätt att bilda och driva företag, särskilt bolag som de definieras i artikel 54 andra stycket, på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare, om inte annat följer av bestämmelser i kapitlet om kapital.” Ur artikeln framgår det även att etableringsfriheten innefattar såväl juridiska som fysiska personer och avser både primär samt sekundär etablering.⁹

---

⁹ För vidare läsning om detta se, Ståhl, K m.fl. 2011, s. 101.

2.2 Negativ särbehandling

Vad gäller bedömningen om en bestämmelse är fördragsstridig bör utgångspunkten enligt Ståhl m.fl. vara huruvida bestämmelsen negativt särbehandlar situationer med gränsöverskridande inslag mot alltigenom inhemska situationer. Vid bedömningen av om en bestämmelse fördragsstridig är det vanligt att analysera om det är två jämförbara situationer i objektiv mening.¹⁰ Det kan föreligga negativ särbehandling i form av dold diskriminering och öppen diskriminering. Det krävs uttrycklig föreskrift i fördraget för att en öppet diskriminerande åtgärd ska kunna rättfärdigas. De enda undantagen är om det avser ordning, säkerhet och hälsa. Vad gäller dold diskriminering är det när t.ex. en regel negativt särbehandlar en part på grund av hemvist eller stat där en juridisk eller fysisk person är skatteskyldig.¹¹ Terra och Wattel menar att det är omöjligt att skapa en skatteregel som inte hindrar den fria rörligheten överhuvudtaget. Detta har lett till att EU-domstolen drar sig för att använda begreppet ”hindra” i sina resonemang och snarare använder att en bestämmelse negativt särbehandlar en viss situation. Vidare konstaterar samma författare att skillnader i staternas lagstiftning kan göra att gränsöverskridande situationer diskrimineras. Detta betyder emellertid inte att det är fråga om negativ särbehandling utan det kan just röra sig om olika lagstiftningen, t.ex. att bolagsskatten är högre i en stat än i en annan.¹²

2.3 Rättfärdigandegrunder enligt fördraget

Fördragsstridig intern lagstiftning kan rättfärdigas genom artiklar i EUF-fördraget trots att de utgör negativ särbehandling. Beträffande fri rörlighet för personer och tjänster utgår de möjliga undantagen allmän ordning, säkerhet samt hälsa i artiklarna 45, 52 samt 62 EUF-fördraget. Emellertid har aldrig EU-domstolen bifallit en skatteregel utifrån artiklarna 45, 52 eller 62 EUF-fördraget. Rättfärdigandegrunder har där- emot utvecklats genom ”rule of reason”-doktrinen i praxis.¹³

---

¹⁰ Ståhl, K m.fl. 2011, s. 73, 103.

¹¹ Ståhl m.fl. 2011, s. 150.

¹² Terra & Wattel, 2012, s. 89-93.

¹³ Ståhl, K m.fl. 2011, s. 147ff.

Avseende fri rörlighet för kapital utgör artikel 65 i EUF-fördraget den centrala bestämmelsen. Enligt artikel 65 ska inte den fria rörligheten för kapital påverka medlemsstaternas rätt att nyttja bestämmelser i sin interna skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare med olika bostadsort eller investerat kapital på olika ort. Vidare får en medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att omöjliggöra överträdelser av nationell lagstiftning och andra förordningar, i synnerhet beskattning.¹⁴

2.4 Rättfärdigande grunder utvecklade ur praxis

2.4.1 Rule of reason-doktrinen

För att fastställa huruvida en fördragsstridig handling kan rättfärdigas på särskild grund har ett system utvecklats av EUD. Detta system, s.k. Rule of reason-doktrinen, kan i princip användas oberoende av vilken fördragsfrihet som inskränks och prövningen sker på i stort sätt samma vis.¹⁵

Rule of reason-doktrinen har fyra grundförutsättningar för att en intern lagstiftning ska accepteras. Förutsättningarna formulerades i målet Gebhard¹⁶ och innebär att nationella åtgärder som hindrar eller gör det mindre attraktivt att utnyttja de grundläggande friheterna ska:

- I. vara tillämpliga på ett icke-diskriminerande sätt.
- II. framstå som motiverade med hänsyn till ett trängande allmänintresse.
- III. vara ägnade att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem.
- IV. inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå denna målsättning.¹⁷

Enligt första punkten måste den nationella lagstiftningen vara icke-diskriminerande. Det framgår av rättspraxis på området att det skiljs åt mellan öppet diskriminerande samt dolt diskriminerande åtgärder. Öppet diskriminerande åtgärder i på skatterättsens område bör inte kunna medges enligt rule of reason-doktrinen eftersom det framgår

---

¹⁴ Artikel 65.1 EUF-fördraget.

¹⁵ Barenfeld, SvSkT, 2006:1, s 29.

¹⁶ Mål C-55/94 Gebhard.

¹⁷ Mål C-55/94 Gebhard, p. 37.

av målen Royal Bank of Scotland¹⁸ samt Kommissionen mot Spanien¹⁹ att det krävs en uttrycklig föreskrift i fördraget för att en öppet diskriminerande åtgärd ska kunna rättfärdigas. Som tidigare nämnts är de enda undantagen om det avser ordning, säkerhet eller hälsa. Vad gäller dold diskriminering är det när t.ex. en regel negativt särbehandlar en part på grund av hemvist eller stat där en juridisk eller fysisk person är skatteskyldig.²⁰

Vad beträffar andra grundförutsättningen framgår det att fördragsstridiga åtgärder i nationell lagstiftning måste vara motiverade genom ett starkt nationellt intresse. Detta allmänintresse måste väga tyngre än intresset för att bevara den fria rörligheten. Enligt tredje och fjärde kriterierna fordras det såväl ändamålsenlighet som proportionalitet utöver det allmänintresse som tidigare nämnts. Den nationella bestämmelsen måste följaktligen utformas till sitt avsedda syfte och samtidigt vara proportionerligt i sin påverkan på den fria rörligheten.²¹

2.4.2 Accepterade rättfärdigande grunder

De rättfärdigande grunder som har yrkats med framgång i EU-domstolen är när den nationella lagstiftningen åsyftar att förhindra skatteflykt, upprätthålla skattesystemets inre sammanhang, uppnå effektiv skattekontroll samt att skydda den skatterättsliga territorialitetsprincipen.²² Efter målet C-337/08 X Holding tillkom ytterligare en självständig rättfärdigande grund, behovet att bevara fördelningen av beskattningsrätten, som endast använts tillsammans med andra rättfärdigande grunder tidigare.²³

2.4.3 Förhindra skatteflykt

Rättfärdigande grunden att förhindra skatteflykt utvecklades efter målet C-194/04 Cadbury Schweppes till att endast innebära ”rent konstlade upplägg” av skatteflykt.²⁴

---

¹⁸ Mål C-311/97 Royal Bank of Scotland plc mot Elliniko Dimosio, p. 32.

¹⁹ Mål C-153/08 Kommissionen mot Spanien, p. 45.

²⁰ Ståhl m.fl. 2011, s. 150.

²¹ Ståhl m.fl. 2011, s. 150.

²² Dahlberg, 2012, s. 353.

²³ Ståhl m.fl. 2011, s. 162f.

²⁴ Mål C-196/04 Cadbury Schweppes punkt 55, 57.

Definitionen av ett rent konstlat upplägg upprättades i fallet Cadbury Schweppes och innebär att det krävs en avsikt att tillgodose sig en skattemässig fördel samt att en helhetsbedömning måste utföras för att se om det existerar en verklig affärsmässig etablering.²⁵

2.4.4 Upprätthålla skattesystemets inre sammanhang

För att förtydliga rättfärdigandegrund ”upprätthålla skattesystemets inre sammanhang” är det av betydelse att diskutera mål C-205/90 Bachman där rättfärdigandegrunden introducerades för första gången.²⁶ Huvudfrågan i målet var avdragsrätt för försäkringspremier och de särskilda omständigheterna var att en tysk medborgare, bosatt i Belgien, ingått ett försäkringsavtal i Tyskland innan sin flytt och ville göra avdrag för försäkringspremien i Belgien. Förlustutjämnningen nekades av Belgien och åtgärden ansågs utgöra hinder för den fria rörligheten för arbetstagare. Emellertid grundade Belgien sin talan på att bestämmelsen var rättfärdigad eftersom avdragsrätten skulle minska individens skattepliktiga inkomst i Belgien utan att Belgien komprimerades genom beskattning av utbetalda försäkringsbelopp eftersom de beskattades i Tyskland. Således var den interna lagstiftningen rättfärdigad genom att den upprätthöll skattesystemets inre sammanhang.²⁷

2.4.5 Uppnå effektiv skattekontroll

Rättfärdigandegrunden ”uppnå effektiv skattekontroll” blir aktuell vid omständigheter som försvårar kontrollmöjligheterna för skattemyndigheter vad gäller tillgångar i utlandet.

De förenade målen C-155/08 och C-157/08 skildrar ett exempel på när rättfärdigandegrunden bifallits av EUD. Målet gällde en förlängd tidsfrist för eftertaxering vid situationer då tillgångar dolts från inhemska skattemyndigheter. EUD bedömde att den interna lagstiftningen var rättfärdigad genom att den uppnår en effektiv skattekontroll.²⁸

---

²⁵ Mål C-196/04 Cadbury Schweppes samt IL 39 a kap 7 a § 2 st.

²⁶ Dahlberg, 2012, s. 357f.

²⁷ C-205/90 Bachman.

²⁸ Ståhl m.fl. 2011, s. 156; De förenade målen C-155/08 och C-157/08 Passenheim.

2.4.6 Skydd av den skatterättsliga territorialitetsprincipen

Territorialitetsprincipen innebär att en stat endast beskattar en person för de skatteobjekt som har tillräcklig anknytning till staten.²⁹ Enligt Ståhl m.fl. är rättsläget oklart gällande berörda rättfärdigande grund och den förefaller endast möjlig att tillämpa i situationer avseende begränsat skatteskyldiga.³⁰

Mål C-250/95 *Futura* illustrerar när rättfärdigande grunden är tillämplig. EU-domstolen stadgar i målet att intern lagstiftning kan godtas utifrån territorialitetsprincipen i situationer då en medlemsstat vägrar avdrag vid beskattning av ett utländskt bolags inhemska fasta driftställe eftersom inkomster från det fasta driftstället inte tas upp till beskattning i driftställestaten.³¹

2.4.7 Behovet av att bevara fördelningen av beskattningsrätten

Behovet av att bevara fördelningen av beskattningsrätten introducerades i mål C-337/08 *X holding*. Målet behandlade X holding, ett bolag med säte i Nederländerna. Bolaget ägde samtliga aktier i ett bolag med säte i Belgien, således inte skatteskyldigt i Belgien. Emellertid kunde bolag enligt nederländsk intern lagstiftning välja att förlustutjämna mellan bolagen i egenskap av en skattemässig enhet. Lagstiftningen var emellertid inte tillämplig på bolag som inte var hemmahörande i Nederländerna och på så vis ansåg EU-domstolen att den interna lagstiftningen stred mot den fria rörligheten.

I punkt 29 i domen av C-337/08 *X holding* i fastställer EU-domstolen att en lagstiftning som ger bolag möjligheten att välja om förluster ska beaktas i bolagets hemviststat eller annan medlemsstat skulle det äventyra fördelningen av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna eftersom beskattningsunderlaget ökas i en medlemsstat medan det minskas i den andra staten.

---

²⁹ Dahlberg, 2012, s. 25.

³⁰ Ståhl m.fl. 2011, s. 161f.

³¹ Mål C-250/95 *Futura*.

2.5 Proportionalitetsbedömningen i EU-rätten

Proportionalitetsprincipen inom unionen anges i artikel 5 EUF-fördraget. I artikeln stadgas att principen ska reglera den europeiska unionens befogenheter samt säkerställa att de åtgärder som nyttjas inte går längre än nödvändigt för att uppnå ändamålet med fördraget.³²

2.6 Proportionalitetsprincipen

Efter att en intern lagstiftning som utgör ett hinder har rättfärdigats i enlighet med tidigare nämnda rättfärdigande grunder utför EU-domstolen en proportionalitetsbedömning. Bedömningen avser att säkerställa att lagstiftningen uppnår sitt ändamål samtidigt som regeln inte är mer långtgående än nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet.³³ Proportionalitetsbedömningen ska således utgå från följande kriterier:

- i. En åtgärd ska vara lämplig för att underlätta eller uppnå det tillämnade målet.
- ii. En åtgärd ska vara nödvändig i den bemärkelsen att det inte finns något annat medel som är mindre ingripande.
- iii. En åtgärd får inte vara oproportionerlig med hänsyn till den begränsning som den medför för ett motstående intresse.

Ovanstående lista utgör lämplighetskriteriet, nödvändighetskriteriet samt proportionalitet i strikt bemärkelse i inbördes ordning.³⁴

Följaktligen måste en intern skatteregel, som hindrar den fria rörligheten, vara utformad på ett vis att regeln inte hindrar mer än absolut nödvändigt för att uppnå dess ändamål. Proportionalitetsbedömningen utgör således en balansgång mellan den interna lagstiftningens hindrande effekt i relation till dess ändamål.³⁵

---

³² Art 5 EUF-fördraget.

³³ Mål C-524/04 *Thin cap group*, punkt 64.

³⁴ Moëll, C, *Skattenytt*, 2004 s. 678.

³⁵ Hilling, M, *SvSkT*, 2012:10, s. 816.

Proportionalitetsbedömningen kan resultera i att en intern lagstiftning är alltför begränsande i relation till den fria rörligheten, emellertid kan en lagregel vara alltför hindrande i en situation men accepterad i en annan situation och kan således fortfarande tillämpas i den senare. Enligt Ståhl m.fl. är det alltså ingen ”allt eller intet”-bedömning.³⁶ Detta har varit fallet vid slutliga förluster avseende förlustutjämnningar.³⁷

I nu aktuell doktrin diskuteras att en ny dimension har införlivats i proportionalitetsbedömningen gällande den fria rörligheten, nämligen regelns processuella innehåll och utformning. Med andra ord sätter EU-domstolen upp processuella kriterier som måste uppnås till hänsyn för den åtgärd som potentiellt begränsar en av fördragsfriheterna. Kriterierna delas upp i två grupper. Den första gruppen av kriterier omfattar lagprövning i det enskilda fallet mot de begränsande åtgärderna medan den andra gruppen innehåller krav på administrativa förfaranden.³⁸ I SIAT-målet framkom dessa kriterier för första gången. Först klargjorde EU-domstolen att kravet på bevisning för att styrka att en transaktion är verklig och legitim och att ersättning inte överstiger normala nivåer är förenligt med proportionalitetsprincipen.³⁹ Vidare införde EU-domstolen ett krav på rättssäkerhet, d.v.s. att ”rättsregler ska vara klara och precisa samt att tillämpningen av desamma ska vara förutsebar, i synnerhet om rättsreglerna kan få negativa konsekvenser för enskilda och företag”.⁴⁰ Uppfyller en rättsregel inte kravet på rättssäkerhet kan den inte anses vara proportionerlig.⁴¹ Hilling menar att lagstiftare i möjligaste mån borde skapa lagstiftning som tar syfte på vilka förfaranden som inte är accepterade snarare än öppet formulerade bestämmelser. Hilling medger emellertid att undantagsregler behövs eftersom det ger den skattskyldige möjligheten att visa att det inte handlar om ett fiktivt upplägg. Dessa undantagsregler är dock svåra att utforma på ett vis som är förutsebara och lätta att tillämpa.⁴² Enligt Prechal bör det noteras att frågan om rättssäkerhet saknar koppling till den balanseringen som utgör den centrala betydelsen av proportionalitetsprövningen.⁴³

---

³⁶ Ståhl m.fl. 2011, s. 163.

³⁷ Se t.ex. Mål C-446/04 Marks & Spencer samt mål C-414/06 Lidl.

³⁸ Prechal, 2008, s. 202.

³⁹ Mål 318/10 SIAT, punkt 53.

⁴⁰ Mål 318/10 SIAT, punkt 58. Se förenade målen, Mål C-72/10 och C-77/10, Costa & Cifone, punkt 74 för samma definition. Samma resonemang fördes i Målet C-282/12 *Itelcar*.

⁴¹ Mål 318/10 SIAT, punkt 59.

⁴² Hilling, M, 2012, s. 820f.

⁴³ Prechal, 2008, s. 201-216.

3 Svensk rätt

3.1 Bakgrund till ränteavdragsbegränsningsreglerna

Huvudregeln vad gäller näringsverksamhet är att avdrag för utgifter får göras om dessa utgifter åsyftar att bibehålla eller förvärva inkomster till näringsverksamheten. Ränteutgifter och andra kapitalförluster ska emellertid dras av även om de inte är hänförliga till att bibehålla eller förvärva inkomster.⁴⁴ Principen om full avdragsrätt för ränteutgifter har värnats om i Sverige under decennier och beslutet att bryta mot dessa principer kom först efter att Skatteverket identifierat transaktioner som vidtagits i intressegemenskaper. Syftet med dessa transaktioner var att erhålla ränteavdrag vid den svenska beskattningen.⁴⁵ Bristerna i lagstiftningen tydliggjordes i bl.a. domarna RÅ 1990 ref 34, RÅ 2001 ref 79 samt RÅ 2007 ref 85.

I RÅ 1990 ref 34 prövade HFD huruvida korrigeringsregeln i kap. 14 § 9 IL kunde användas för att vägra ränteavdrag i en situation där ett underkapitaliserat dotterbolag erhöll lån från sitt utländska moderbolag. Periodvis avstod moderbolaget från ränta eftersom dotterbolagets ekonomi var undermålig. Skatteverket⁴⁶ ansåg att en tillämpning av korrigeringsregeln var möjlig och att lånet skulle behandlas som ett aktieägartillskott. Detta innebar att dotterbolaget inte skulle erhålla avdragsrätt på de aktuella ränteutgifterna. För att skydda det svenska beskattningsunderlaget menade Skatteverket att eftersom dotterbolaget var underkapitaliserat skulle inte lån från ett externt företag vara möjligt och således borde lånet anses utgöra ett aktieägartillskott. Detta argument förkastades av HFD eftersom finansiering mellan bolag utanför en intressegemenskap görs via lån med marknadsmässiga villkor och inte aktieägartillskott. Vidare ansåg HFD att transaktionerna var marknadsmässiga och sammantaget kunde inte korrigeringsreglerna tillämpas i denna situation.

I RÅ 2001 ref 79, även kallat Kommunmålet, avsåg en kommun att överlåta ett av sina dotterbolag till ett nybildat helägt bolag för marknadspris i utbyte mot revers, d.v.s. en sorts skuldebrev. Den kapitalvinst och ränteinkomst som uppstår vid en så-

---

⁴⁴ Kap. 16 § 1 IL.

⁴⁵ Prop 2008/09:65: Andersson, K, SvSkT, 2009:3 s. 291.

⁴⁶ Dåvarande Riksskatteverket.

dan överenskommelse beskattas inte eftersom en kommun är ett skattebefriat subjekt. Räntekostnaderna som uppstod i samband med överlåtelsen för det nybildade bolaget avsågs finansieras genom koncernbidrag från dotterbolaget. Vidare avsåg kommunen att ge aktieägartillskott till det dotterbolaget genom det nybildade bolaget. Detta i syfte att dotterbolaget inte skulle förlora mer pengar än den utdelning till kommunen och den bolagsskatt som annars förelegat. Fråga för HFD och Skatterättsnämnden var således om detta förfarande skulle angripas utifrån dåvarande lagstiftningen. I detta fall fann HFD och Skatterättsnämnden att förfarandet inte stred mot syftet med lagstiftningen eftersom det fanns ett direkt samband mellan skatteeffekten och kommunens skattefrihet.

I de tidigare nämnda domarna ”Industrivärden”, RÅ 2007 ref 85, överlät Industrivärden⁴⁷ aktierna i tre av sina dotterbolag till ett ytterligare ägt dotterbolag, ett holdingbolag vid namn Nordinvest. Genom denna överlåtelse uppkom en skuld för Nordinvest gentemot Industrivärden. De ränteutgifter som uppstod genom skulden finansierades genom koncernbidrag från de andra dotterbolagen. Investmentbolaget kvittade bort dessa ränteintäkter mot utdelning och koncernen undgick beskattning för de vinster som uppkommit i dotterbolagen som drev rörelse. Eftersom investmentbolag enligt kap. 35 § 3 st. 1 inte får dra av koncernbidrag kringgicks detta genom att Nordinvest fick koncernbidragen och Industrivärden erhöll ränteintäkter. Skatteverket ansåg att skatteflyktslagen⁴⁸ skulle tillämpas och avdrag inte skulle medges. Detta eftersom ränteavdrag skapades genom ett upplägg som saknade affärsmässiga skäl utöver de skatteeffekter som uppstod genom förfarandet. Regeringsrätten ansåg emellertid att taxering utifrån förfarandet inte strider mot syftet med lagstiftningen och hänvisade till den tidigare nämnda domen RÅ 2001 ref 79.

3.2 Regelverket

Bestämmelserna avseende ränteavdragsbegränsningar återfinns i 24 kap. 10 a-f §. Huvudregeln går att utläsa ur 24 kap. 10 b § och innebär att en skuld som uppkommit inom en intressegemenskap inte ger avdragsgilla ränteutgifter. Definitionen av intres-

---

⁴⁷ Ett svenskt aktiebolag samt investmentbolag enligt kap. 39 § 15 IL.

⁴⁸ Lag (1995:575) mot skatteflykt.

segemenskap avseende ränteavdragsbegränsningar återfinns i 24 kap. 10 a § och stadgar att ett företag ska anses vara i en intressegemenskap om ett av företagen har väsentligt inflytande över det andra företaget. Detta väsentliga inflytande kan ske direkt eller indirekt genom t.ex. ägarandel eller om företaget i huvudsak står under samma ledning. Huvudregeln kan dessutom vara tillämpningsbar på ett företag utanför en intressegemenskap i enlighet med 24 kap. 10 c §. Ett företag inom en intressegemenskap måste emellertid ha en fordran på företaget utanför intressegemenskapen och skulden som skapar ränteutgiften ska ha ett samband med denna fordran.

I 24 kap. 10 d § samt e § stadgas undantagen till huvudregeln. Det första undantaget är den s.k. tioprocentsregeln och innebär att ränteutgifter är avdragsgilla om den hänförliga ränteinkomsten beskattas med minst 10 procent i staten där företaget, inom intressegemenskapen, som faktiskt har rätt till inkomsten hör hemma. Skattesatsen för ränteinkomsten måste uppgå till minst 10 procent beräknat som om ränteinkomsten var den enda inkomsten företaget erhåller. I andra stycket återfinns en särskild bestämmelse avseende företag i en intressegemenskap som betalar avkastningsskatt på bl.a. pensionsmedel. I sista stycket stadgas det emellertid ett undantag till undantaget i 24 kap. 10 d §. Detta undantag innebär att ränteutgifter inte är avdragsgilla för företag inom en intressegemenskap om det huvudsakliga skälet till att ett skuldförhållande har skapats mellan företagen med syfte att skapa en väsentlig skatteförmån är ränteutgiften inte avdragsgill såsom i första och andra stycket i 24 kap. 10 d §.

Nästa undantag från huvudregeln är den s.k. ventilregeln i 24 kap. 10 e §. Ventilregeln innebär ännu en möjlighet till att dra av ränteutgifter i situationer där de tidigare kraven i 24 kap. 10 d § inte uppfyllts. Det stadgas att ränteutgifter inom en intressegemenskap är avdragsgilla om det huvudsakliga syftet med det skapade skuldförhållandet är affärsmässigt motiverat. Detta gäller emellertid endast om företaget som har faktiskt rätt till inkomsten hör hemma i en stat inom EES eller ett land med vilket Sverige har ett skatteavtal. Skatteavtalet får dock inte innehålla en begränsning i beskattning av inkomster och reglerna i avtalet gällande begränsning av beskattningsraten måste vara tillämpliga på företaget i fråga. I andra stycket återfinns en särskild regel angående om skulden avser ett förvärv av delägaraktier. I dessa fall ska första stycket endast tillämpas om skulden är huvudsakligen affärsmässigt motiverad. Vad gäller bedömningen om en skuld är affärsmässigt motiverad ska, enligt 24 kap. 10 e §

sista stycket särskild hänsyn tas till om finansieringen hade kunnat ske genom tillskott från företaget med fordran eller från ett företag med väsentligt inflytande över det skuldsatta företaget.

3.2.1 Tioprocentsregeln

Tioprocentregeln är ett sätt att möjliggöra ränteavdrag för företag med företagsekonomiska motiv under förutsättningarna att ränteinkomsterna beskattades enligt en stadgad lägsta nivå. I lagstiftningsarbetet ansåg Skatteverket att genom att lägga lägsta beskattningsnivå på 10 procent är det tillräckligt för att fånga upp hybridinstrument, hybridföretag samt skatteparadisbolag.⁴⁹ Beträffande tioprocentsregeln genomförs ett hypotetiskt test som avser att avgöra den föreliggande beskattningsnivån. Vad gäller bedömningen om kriterierna är uppfyllda tas endast hänsyn till den inkomst som ligger till grund för ränteutgiften. Således beaktas inte eventuellt överskott eller underskott som härrör från vanlig drift eller avdragsgilla utgifter hos det mottagande bolaget. Villkoren för undantaget bör emellertid inte anses uppfyllda om ränteinkomsten kan neutraliseras genom grundavdrag, fribelopp eller ett dylikt avdrag.⁵⁰ Hur skatten är utformad har ingen avgörande betydelse utan även schablonbeskattning om minst 10 procent inbegrips i undantaget. Vad gäller utländska mottagande bolag av räntan bestämmer den utländska lagstiftningen hur inkomsten klassificeras. Om en sådan inkomst är skattefri eller beskattas med mindre än 10 procent i den utländska rättsordningen är undantaget inte tillämpligt.⁵¹ För att tillämpa tioprocentsregeln krävs det att det är bolaget inom intressegemenskapen ”som faktiskt har rätt inkomsten” som beskattas till minst 10 procent och härrör från ränteutgiften. Innebörden av uttrycket ”som faktiskt har rätt till inkomsten” härrör från HFD 2012 not 24 och det konstateras att företaget ska vara den verkliga och rättmätige ägaren till de ekonomiska fördelarna som ränteinkomsten ger. Detta begränsar situationer där räntebetalningarna beskattas i första företaget med minst 10 procent och sedan skickas vidare till ett annat företag inom intressegemenskapen. Undantaget är alltså inte tillämpligt på ränteutgifter som härrör ur lån från ett företag i en stat där räntebetalningen bes-

---

⁴⁹ Prop. 2008/09:65 s. 59f.

⁵⁰ Se t.ex. HFD 2011 ref 90 del II och V.

⁵¹ Prop. 2008/09:65 s. 85.

kattas med mindre än 10 procent och ränteinkomsten har slussats vidare till ett annat företag inom intressegemenskapen hemmahörande i ett annat EU-land.⁵²

I tredje stycket 24 kap. 10 § d stadgas att tioprocentregeln inte är tillämplig om det huvudsakliga skälet för skuldförhållandet inom intressegemenskapen uppkommit är för att få en väsentlig skatteförmån. Vad som avses med huvudsaklig går att utläsa ur prop. 1999/2000 del I s. 251 samt 505 där det stadgas att huvudsaklig är 75 procent. Detta innebär att om skälen till att skuldförhållandet har uppkommit är att erhålla en väsentlig skatteförmån överstiger 75 procent är regeln inte tillämplig. Vad beträffar uttrycket ”väsentlig skatteförmån” är det inte möjligt att bestämma en beloppsgräns. Som utgångspunkt ska beloppet det rör sig om inte vara mindre belopp. Vid bedömningen huruvida en skatteförmån är väsentlig kan hänsyn tas till om förfarandet medför skatteförmåner för mer än ett beskattningsår.⁵³

3.2.2 Intressegemenskap

Det stadgas i 24 kap. 10 § a IL att företag anses vara i en intressegemenskap om:

”1. ett av företagen, direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett väsentligt inflytande i det andra företaget, eller

2. företagen står under i huvudsak gemensam ledning.”

Rekvisiten i bestämmelsen är alternativa och således måste det antingen föreligga ett väsentligt inflytande eller att företagen står under i huvudsak gemensam ledning för att ränteavdragsbegränsningsreglerna ska kunna tillämpas.⁵⁴

Vad gäller uttrycket ”väsentligt inflytande” innebär det i vart fall att en ägarandel under 50 procent kan beaktas i bedömningen. Den tidigare ordalydelsen var ”bestämmande inflytande” och kunde således uppfattas som att endast företag med minst 51 procent av ägandet omfattades. I situationer där ett företag ägs av två företag med 51

---

⁵² Prop. 2008/09:65 s. 86.

⁵³ Prop. 2012/13:1 s. 252.

⁵⁴ 24 kap. 10 § a IL.

respektive 49 procent och dessa två företag inte ingår i en intressegemenskap kan uttrycket medföra att det senare företaget inte omfattas av ränteavdragsbegränsningsreglerna vid räntebetalningarna inom intressegemenskapen. Emellertid måste andra faktorer än storlek av ägarandel beaktas vid bedömningen om ett ”väsentligt inflytande” föreligger.⁵⁵ I ett ställningstagande⁵⁶ från Skatteverket yttras att det kan presumeras att en ägarandel om 40 procent och därutöver för med ett väsentligt inflytande. Ett väsentligt inflytande kan likväl föreligga även då ägarandelen är lägre än 40 procent, särskilt när flera delägare samarbetar. Skatteverkets presumtion om att 40 procent ägarandel utgör väsentligt inflytande har erhållit kritik i Svensk skattetidning. Detta eftersom regeringen i propositionen konstaterar att vid en bedömning om väsentligt inflytande kan en ägarandel strax under 50 procent beaktas. Varken Skatteverket eller regeringen hävdar att det rör sig om ett nytt uttryck, d.v.s. ”väsentligt inflytande”, emellertid är Skatteverkets presumtion 10 procentenheter lägre än regeringens uttalande.⁵⁷ Regeringen har uttalat i propositionen till IL att kvantifierande uttryck, såsom t.ex. ”väsentligt” och ”huvudsakligt” ska nyttjas på ett konsekvent vis i lagstiftningen.⁵⁸ Detta innebär enligt Terenius och Jilkén att tolkningshjälp kan hämtas för uttrycket ”väsentligt inflytande” i t.ex. bestämmelserna om koncernavdrag i IL.⁵⁹ I propositionen för koncernavdrag i 35 a kap. IL avser ett ”väsentligt inflytande” 40 procent eller mer.⁶⁰ Enligt Terenius och Jilkén är det inte på något vis obestriddigt att ett ”väsentligt inflytande” är 40 procent eller mer men det kan konstaterats att det tolkats som så i vissa hänseenden.⁶¹

Vad gäller praxis rörande ”väsentligt inflytande” kan det konstateras utifrån RÅ 2004 ref. 137 samt RÅ 2004 ref. 80 att ett ”väsentligt inflytande” inte behöver utgöra ett majoritetsägande. Vidare bekräftar domarna att flera företag kan ha ett ”väsentligt inflytande” samtidigt. Dock ger domarna ingen bekräftelse på någon nedre gräns avseende ägarandel.

---

⁵⁵ Prop. 2012/13:1 s. 239.

⁵⁶ 2013-01-25 dnr 131-117306-13/111.

⁵⁷ Bejting & Eriksson, 2013, SvSkT, s. 95f.

⁵⁸ Prop. 1999/00:2 del 1 s. 502f.

⁵⁹ Terenius Jilkén & Jilkén, 2013, SvSkT s. 513.

⁶⁰ Prop. 2009/10:194 s. 27; Se även prop. 1999/00:2, del 1, s. 502f.

⁶¹ Terenius Jilkén & Jilkén, 2013, SvSkT s. 514.

Beträffande uttrycket ”under i huvudsak gemensam ledning” innebär det enligt ordalydelsen i 24 kap. 10 § a att det måste röra sig om två företag. Vidare framgår det av paragrafen att det måste vara möjligt att urskilja företagen som är under i huvudsak gemensam ledning. Som tidigare nämnts kvantifierade lagstiftaren vissa begrepp vid införlivandet av inkomstskattelagen, däribland ”huvudsakligen”. ”Huvudsakligen” ansågs i propositionen motsvara minst 75 procent.⁶² I anknytning till införlivandet av både de nya samt de gamla ränteavdragsbegränsningsreglerna uttalade lagstiftaren att syftet var att begreppet ”under i huvudsak samma ledning” skulle ges samma innebörd, d.v.s. 75 procent.⁶³ Terenius Jilkén och Jilkén menar att ”i huvudsak” och ”huvudsakligen” bör ha samma innebörd utifrån systematiska skäl samt normal språktolkning. Terenius Jilkén och Jilkén drar slutsatsen att det är möjligt att det föreligger en gemensam ledning mellan ett moderbolag och dess helägda dotterbolag. Emellertid är även ett ”väsentligt inflytande” uppfyllt i en sådan situation. Vidare konstaterar Terenius Jilkén och Jilkén att vägledning möjligen kan anses föreligga för att en gemensam styrelse har betydelse vid en bedömning om gemensam ledning.⁶⁴

Vad gäller rättspraxis för begreppet återfinns rättsfallen RÅ 2003 not 138, RÅ 1983 Aa 225 samt HFD 2012 ref 6. RÅ 2003 not 138 ger ingen ytterligare vägledningen om innebörden av begreppet än att konstatera att det faktiska inflytandet skulle vara avgörande och inte de formella omständigheterna. I RÅ 1983 Aa 225 ansågs tre skogsägarföreningar vara under i huvudsak samma ledning eftersom föreningarna åtagit sig ett uppdrag att sköta en förvaltningsförenings verksamhet gemensamt. HFD 2012 ref. 6 berörde ränteavdragsbegränsningsreglerna innan ändringarna 2013 och behandlade en kommun med dotterbolag och ett företag ägt av en ekonomisk förening. Denna ekonomiska förening ägdes i sin tur av över 200 kommuner. Såväl Skatterättsnämnden som HFD ansåg att en intressegemenskap inte förelåg, varken genom begreppet ”under i huvudsak gemensam ledning” eller den dåvarande bestämmelsen om ”bestämmande inflytande” eftersom antalet ägare i den bakomliggande ekonomiska föreningen var för stort.

---

⁶² Prop. 1999/2000:2 s. 502f.

⁶³ Prop. 2008/09:65 s. 68, 72 och 87f. samt prop. 2012/13:1 s. 217.

⁶⁴ Terenius Jilkén och Jilkén, 2013, SkSkT s. 502, 510.

3.2.3 Ventilregeln

Av ventilregeln framgår det att trots att tioprocentsregeln inte är uppfylld ska ränteavdrag medges då skuldförhållandets som är hänförligt till ränteutgiften är huvudsakligen affärsmässigt motiverat. Emellertid måste företaget som har den faktiska rätten till inkomsten inom intressegemenskapen vara en EES-stat eller en stat som Sverige ingått skatteavtal med utifrån vissa förutsättningar.⁶⁵ Avsikten med ventilregeln är att vara en säkerhetsventil i de undantagssituationer där beskattningen är låg men företagets skuldförhållande grundar sig i huvudsakligen affärsmässiga skäl.⁶⁶ Som tidigare nämnts uttalades det i propositionen till de första ränteavdragsbegränsningsreglerna att huvudsakligen motsvarade minst 75 procent.⁶⁷ Begreppet ”affärsmässigt motiverat” har införts dels för att klargöra att ventilregeln enbart ska tillämpas om de affärsmässiga skälen är tydligt överordnande övriga skäl för transaktionerna, dels för att tydliggöra att det inte krävs att skälen är enbart affärsmässigt motiverade. Skattemässiga hänsyn bör inte beaktas, enligt regeringen, vid en bedömning om affärsmässiga skäl föreligger.⁶⁸ Innebörden av begreppet är alltså att företagsekonomiska överväganden ska vara främsta grund för transaktionen och inte skattemässiga överväganden.⁶⁹ Vidare ska det ligga sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden bakom skuldförhållandet och bedömningen ska ske utifrån alla relevanta faktorer.⁷⁰ I HFD 2011 ref. 90 uttalade domstolen vilka förutsättningar som bör vägleda bedömningen om affärsmässiga skäl utifrån den tidigare regleringen. Först konstaterar HFD att skillnad bör göras mellan organisatoriska och affärsmässiga skäl. Koncerninterna förvärv som finansieras med lån inom koncernen kan i de flesta fall utföras genom tillskott. HFD uttalar att ventilen bör tillämpas mycket begränsat. Regeln bör emellertid vara tillämplig om ett internt förvärv föregåtts av ett extern förvärv där det interna förvärvet gjorts i syfte att foga in det nya företaget i intressegemenskapen. Externa förvärv i sig betonar HFD bör i regel antas ske av affärsmässiga skäl eftersom kostnaden för förvärvet är direkt avgörande för transaktionen samt att förvärvet gjorts med konkurrens från utomstående. Avseende de nya reglerna har Skatterättsnämnden kommit med förhandsbesked rörande ventilregeln. I SRN 2013-06-28 har ett lån från

---

⁶⁵ 24 kap. 10 § e.

⁶⁶ Prop. 2008/09:65 s. 67 och 87.

⁶⁷ Prop. 1999/02:2 del 1 s. 502f.

⁶⁸ Prop. 2012/13:1 s. 257.

⁶⁹ Prop. 2008/09:65 s. 87.

⁷⁰ Prop. 2008/09:65 s. 68.

ägaren, med en löptid på 90-100 dagar, till ett kommunalt bostadsföretag bedömts vara huvudsakligen affärsmässigt motiverade. Detta innebär att räntekostnaderna var avdragsgilla med stöd av ventilregeln. I SRN 2014-04-16 däremot medgavs inte avdrag för ränteutgifter med stöd av ventilen då ett kommunalägt företag lånade pengar av kommunen med en löptid på fyra till nio år. Skatterättsnämnden ansåg att finansieringen hade kunnat ske genom tillskott. Samma slutsats drogs i SRN 2014-05-26 då ventilen inte var tillämplig på ränteutgift på lån som finansierade interna förvärv av delägarrätter som följd till ett externt förvärv. I SRN 2014-12-23 fann Skatterättsnämnden att ventilen inte var tillämplig på ett koncerninternt lån, emellertid undanröjde HFD detta förhandsbesked med motiveringen att i målet återfanns präglade utrednings- och bevisfrågor som inte lämpades att prövas inom ramen för ett förhandsbesked. Detta kan tyda på att resterande förhandsbesked också kan komma att undanröjas.⁷¹

I doktrin kommenterar Hultqvist skillnaden mellan affärsmässiga och organisatoriska skäl och menar att dessa distinktioner gjordes utan stöd i förarbetena. Enligt Hultqvist finns det tre möjliga sätt som dessa skäl kan förhålla sig till varandra: 1) att dessa skäl är helt åtskilda 2) att alla organisatoriska skäl även är affärsmässiga, eller 3) att organisatoriska skäl kan vara affärsmässiga. Det är av Hultqvist mening att den övervägande delen ser skälen åtskilda i likhet med första alternativet.⁷² Vad gäller begreppet ”huvudsakligen” har Dahlberg uttalat att begreppet har använts, istället för att i lagtexten skriva 75 procent, för att inte möjliggöra transaktioner som medvetet lägger sig på exakt 75 procent. Dahlberg hänvisar även till en skiljaktig mening i Skatterättsnämnden avseende HFD 2011 ref. 90 där Pålsson anfört att en motivering av affärsmässighet inte kan kvantifieras. Vidare konstaterar Dahlberg att det är nästintill omöjligt att avgöra om en situation är huvudsakligen affärsmässigt motiverad. I Dahlbergs mening bör bedömningen inte vara om en transaktion är huvudsakligen affärsmässig utan hellre om transaktionen är affärsmässig eller ej.⁷³

---

⁷¹ Andersson, Saldén Enérus & Tivéus, Inkomstskattelagen, kommentaren till 24 kap. § 10.

⁷² Hultqvist, 2012, s. 132f.

⁷³ Dahlberg, 2011, s. 382 och 399.

4 Analys

4.1 Negativ särbehandling

För att en diskussion kring rättfärdigande grunder samt proportionalitet överhuvudtaget ska bli aktuellt måste vi klargöra huruvida en negativ särbehandling föreligger. I HFD 2011 ref. 90 diskuteras frågan om de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna negativt särbehandlade räntemottagare etablerade i en annan stat än Sverige. HFD uttalade att det kan röra sig om negativ särbehandling i situationer då bestämmelserna missgynnar företag etablerade utomlands trots att bestämmelsen inte riktar sig direkt mot utländska företag. Det blir således en fråga om den praktiska effekten av bestämmelsen och vem som missgynnas av denna effekt. Vidare anförde HFD att situationen i Oy AA-målet var relevant gällande de svenska reglerna förenlighet med EU-rätten eftersom EU-domstolen konstaterar att en medlemsstat kan villkora rätten till avdrag rörande koncernbidrag. På så vis anser HFD att målet har relevans för andra avdragsbestämmelser med resultatutjämnning som huvudsyfte. HFD yttrade att huruvida ränteavdragsbegränsningsreglerna tillämpas om skattesatsen i ett land inte uppgick till 10 procent och att bestämmelsen inte tillämpas om företaget betalar full bolagsskatt i Sverige hör till olikheter i lagstiftning och är inte en negativ särbehandling, d.v.s. att om lagstiftningarna varit desamma hade inte situationen träffats av reglerna. I HFD 2011 ref. 90 gick alltså domstolen inte in på rättfärdigande grunderna eller proportionalitetsbedömningen eftersom negativ särbehandling inte ansågs föreligga.

EU-kommissionen yttrade i en skrivelse att ränteavdragsbegränsningarna i sig inte utgjorde direkt diskriminerande lagstiftning, emellertid ansåg EU-kommissionen att tioprocentregeln utgjorde indirekt diskriminering.⁷⁴ Detta på grund av att avdragsrätt i inhemska lägen i princip alltid förelåg medan så inte var fallet om utländska företag var involverade. I propositionen till de nya ränteavdragsbegränsningarna anfördes det att resonemanget i HFD 2011 ref. 90 ansågs vara tillämpligt även på de nya reglerna. Regeringen yttrade i ett svar till kommissionen att det rörde sig om olika lagstiftning i medlemsstaterna samt att inhemska situationer tillika kan bli träffade av den interna

---

⁷⁴ EU-kommissionens skrivelse, s. 4f.

lagstiftningen.⁷⁵ I sitt svar gav regeringen exempel på när tioprocentsregeln kunde bli tillämplig under inhemska förhållanden. Exemplet innebar att företag med stora underskott av skattemässiga skäl flyttar dessa underskott genom ränteavdrag. I situationen har inte företaget rätt att skicka koncernbidrag till varandra och underskottet måste således flyttas genom ränteavdrag.

Eftersom det huvudsakliga syftet med den svenska lagstiftningen synes vara att begränsa möjligheten för icke affärsmässiga transaktioner, mellan företag i olika stater, som görs i syfte att erhålla skattefördelar mellan stater bör lagstiftningen, enligt mig, utgöra indirekt diskriminering. Vad gäller tioprocentsregeln kommer den missgynna etablering i stater med skatt lägre än skattesats medan inhemska situationer aldrig borde träffas. Det är dock även sannolikt att en viss del av reglerna träffar alltigenom inhemska situationer i likhet med regeringens exempel men det bör i vart fall vara i färre situationer än där begränsningarna tillämpas på gränsöverskridande förfaranden. Jag anser att reglernas tillämplighet i första hand riktar sig mot gränsöverskridande förfaranden och på så vis är EU-kommissionens bedömning i min mening korrekt, d.v.s. att det rör sig om indirekt diskriminering. Regeringens argument avseende olikheter i lagstiftningen som tidigare nämnts anser jag vara svår genomförbart. Detta eftersom en sådan argumentering bör innebära att villkorade begränsningar som beror på annan lagstiftning inte utgör negativ särbehandling såsom t.ex. i SIAT-målet där avdrag för kostnader vägrades utifrån att beskattning inte skedde i den andra staten eller den andra staten hade ”väsentligt förmånligare skatteregler”. Vidare kan det diskuteras huruvida att inte endast procentsatsen är avgörande för tioprocentsregeln påverkar regeringens argument. Detta eftersom innebörden av undantaget till bestämmelsen är att hänsyn även tas till omständigheter i det enskilda fallet och avdrag kan nekas trots att skattesatsen överstiger 10 procent. Det bör således bli svårtolkat när olikheter eller likheter faktiskt föreligger i lagstiftningen gällande tioprocentsregeln eftersom den tydliga procentsatsen i praktiken inte är tydlig.

Utifrån ovan sagda anser jag att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna bör utgöra en negativ särbehandling gällande gränsöverskridande etableringar.

---

⁷⁵ Regeringens svar, s. 8ff.

4.2 Rättfärdigandegrunderna

I fråga om rättfärdigandegrunder för de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna anser Hilling att rättfärdigandegrunden ”att upprätthålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätten” är mest aktuell. Detta beroende på att syftet med ränteavdragen är att flytta beskattningsbart underlag mellan stater. Genom att kombinera förevarande rättfärdigandegrund med ”behovet att motverka skatteflykt” istället för att använda den senare rättfärdigandegrunden separat gör att kriteriet på konstlade upplägg inte aktualiseras.⁷⁶ Enligt regeringens svar var huvudsyftet att förhindra ett urholkande av den svenska skattebasen, eftersom företag kan i princip välja var de ska beskattas. Regeringen anförde att de aktuella rättfärdigandegrunderna var ”att upprätthålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätten” samt ”motverka skatteflykt” medan kommissionen endast anförde argument rörande rättfärdigandegrunden ”att motverka skatteflykt”.⁷⁷ Enligt Johansson är Sveriges möjlighet att rättfärdiga bestämmelserna att argumentera för att de motverkar skatteflykt. Detta genom att visa att de svenska reglernas objektiva förutsättningar tar sikte på alltigenom fiktiva upplägg samt att den skattskyldige ges möjlighet att visa att transaktionen är affärsmässigt motiverad.⁷⁸ Eftersom jag inte anser att ränteavdragsbegränsningsreglerna är tillräckligt tydligt utformade att endast träffa fiktiva upplägg bör dels rättfärdigandegrunden motverka skatteflykt, dels rättfärdigandegrunden att upprätthålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätten användas. I de aktuella ränteavdragsbegränsningsreglerna bör det vara möjligt att verkliga etableringar träffas också, nämligen genom att finansiering sker genom lån istället för tillskott trots att verklig etablering och finansieringsbehov föreligger. Dessa situationer bör inte likställas eller betraktas som ett fiktivt upplägg. Således anser jag det vettigt att kombinera rättfärdigandegrunderna, detta eftersom fokus inte läggs på huruvida det är ett fiktivt upplägg utan snarare på att företag kan välja var de beskattas. Vidare bör ett återopande av flera rättfärdigandegrunder gynna lagstiftningen eftersom EU-domstolen utför en gemensam bedömning och inte endast ser på kriterierna gällande fiktiva upplägg, d.v.s. alla ägg bör inte läggas i samma korg.

---

⁷⁶ Hilling, M, 2012, s. 824.

⁷⁷ EU-kommissionens skrivelse, s. 5f; Regeringens svar, s. 12-15.

⁷⁸ Johansson, J, 2011, s. 609.

4.3 Proportionalitetsbedömningen inom EU

Vad gäller proportionalitetsbedömningen är det av intresse att diskutera dels huruvida bestämmelserna uppfyller nödvändighetskriteriet för att uppnå dess syfte, dels om de är förenliga med rättssäkerhetsperspektivet som skapades i SIAT-målet.

Vad gäller nödvändighetskriteriet kan det tänkas att reglerna är för långtgående avseende ventilregeln. En transaktion bör kunna vara delvis affärsmässigt motiverad, delvis motiverad att skapa en skatteförmån och inte leda till att avdrag inte medges för hela beloppet. Att ventilregeln är av ”allt eller intet”-karaktär kan på så vis anses vara för långtgående och inte nödvändigt. Det kan dock föreligga svårigheter att kvantifiera hur mycket av en transaktion som härrör från affärsmässighet och hur mycket som avser rent skattemässiga skäl. Samma resonemang bör kunna argumenteras i fråga om tioprocentregeln och dess huvudsaklighetskriterium gällande uppkomsten av skuldförhållandet.

Det främsta problemet ränteavdragsbegränsningsbestämmelserna stöter på avseende proportionalitetsbedömningen är emellertid rättssäkerhetsaspekten i SIAT-målet. Att lagstiftningen är utformad på ett vis där flertalet kvantifierade uttryck förekommer bör vara till nackdel gällande förutsebarheten. I tioprocentregeln kan det konstateras att det är en viss tydligt eftersom det rör en fast procentsats om 10 procent, emellertid synes regeln även beakta omständigheterna i det enskilda fallet som gör bestämmelsen otydligare. Av regeln framgår det även att om det huvudsakliga skälet för det uppkomna skuldförhållandet är för att erhålla en väsentlig skatteförmån medges inte avdrag. Såväl ”huvudsakliga skälet” som ”väsentlig skatteförmån” är luddiga begrepp som inte är helt tydliga för de skattskyldiga. Dessa uttryck i undantaget verkar således upphäva tydligheten i att använda en fast procentsats. Förvisso finns det viss vägledning i förarbetena men bedömningen sker från omständigheterna i det enskilda fallet. Vidare kan det diskuteras huruvida ventilregeln är förutsebar. Hilling anser att en stor nackdel rörande ventilregeln och dess förutsebarhet är att i vissa fall kan det vara omöjligt, i förväg, att avgöra om regeln är tillämplig eller ej.⁷⁹

---

⁷⁹ Hilling, 2012, s. 825f.

Vad gäller frågan rörande bevisbörda synes att den läggs på skattskyldige vara i enlighet med vad EU-domstolen tidigare ansett gällande konstlade upplägg. På så vis bör EU-domstolen ha viss förståelse för att den skattskyldige tilldelas bevisbördan för affärsmässighet. Det bör även vara så att bevisbördan i situationer där det rör sig om en intressegemenskap torde anses vara lättare än avseende oberoende bolag.

Det kan konstateras att bestämmelser av denna karaktär är svåra att utforma. Förutsebarheten blir även lidande på grund av att lagstiftaren försöker göra bestämmelsen tillämpningsbar på så många ej önskvärda situationer som möjligt. EU-domstolen har tidigare konstaterat att "rättsregler ska vara klara och precisa samt att tillämpningen av desamma ska vara förutsebar, i synnerhet om rättsreglerna kan få negativa konsekvenser för enskilda och företag" vilket inte överensstämmer med utformningen rän-teavdragsbegränsningsreglerna. Reglernas nuvarande utformning gör det svårt att förutse när t.ex. en transaktion är affärsmässigt motiverad eftersom begreppet är otydligt. Emellertid är lagstiftningen uppbyggd på ett sätt som gör det möjligt för den skattskyldige att visa, eftersom denne har bevisbördan, att det rör sig om ett affärsmässigt motiv. Detta har accepterats av EU-domstolen gällande skatteflykt och fiktiva upplägg tidigare. Det kan tänkas att EU-domstolen har en viss förståelse för reglernas otydliga utformande eftersom den skattskyldige har möjligheten att visa sitt affärsmässiga motiv. Med en viss förståelse anser jag att dessa regler kan vara förenliga med EU-rätten.

5 Slutsatser

Att en negativ särbehandling föreligger mot gränsöverskridande situationer beträffande ränteavdragsbegränsningsreglerna synes föreligga utifrån doktrin. Även jag anser att en negativ särbehandling föreligger eftersom syftet med reglerna synes vara att i huvudsak begränsa gränsöverskridande situationer. Att argumentera för att lagstiftningarna i två stater är olika och att det således inte är negativ särbehandling är svårt i min mening, främst för att det är ett vitt argument som kan innefatta många situationer. Det bör inte genom det resonemanget gå att utforma bestämmelser med t.ex. en minimumgräns för skattesatser eller som i SIAT-målet, en begränsning av avdrag om beskattning inte sker i den andra staten eller att den andras skatteregler är väsentligt förmånligare.

Vidare bör bestämmelserna kunna rättfärdigas genom en kombination av rättfärdigande grunden ”motverka skatteflykt” samt ”att upprätthålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätten”. På detta vis undgår bestämmelserna att bedömas utifrån endast kriterierna om fiktiva upplägg utan av en kombinerad bedömning. En bedömning utifrån båda bör vara mer framgångsrik.

Vad gäller proportionalitet kan det tänkas att eftersom ventilregeln är av ”allt eller intet”-karaktär kan bestämmelsen vara för långtgående än nödvändigt. Emellertid är bestämmelsens utformning det största problemet gällande proportionalitetsbedömningen. Eftersom det är svårt att bestämma på förhand när bestämmelsen är tillämplig kan de anses oproportionerliga. Jag anser dock att det faktum att den skattskyldige har möjlighet att visa sin affärsmässighet väger över, vilket betyder att jag anser att ventilregeln är förenlig med EU-rätten.

Abstract

In accordance with Swedish legislation, the right to deductions of interest expenses are limited for companies within an associated enterprise. The purpose of the Swedish legislation is to prevent the decrease in the basis for taxation due to the fact that without the legislation companies are able to, through loans within the corporation, choose in which state the company pay income tax. The rules concerning limitations of deductibility of interest expenses, in effect, is only applicable in situations where the companies in a concern are situated in different countries. As a result of the regulation, companies established in an EU/ESS state are less likely to establish a company in Sweden because it is less beneficial. In the same way it is less beneficial for a Swedish company to establish a company, in a company group, abroad in a EU/ESS state. Therefore, the purpose of this thesis is to analyse whether the Swedish legislation is compatible with EU law or not.

In conclusion, the purpose of the legislation is likely to constitute a discrimination of cross-border situations. However, it may be possible to justify the discrimination through a combination of two separate grounds of justification. Although after the case SIAT the EU court introduced a new aspect in the proportionality assessment, legal security, it is unclear if the national rules of regarding limitation of interest deductions are proportionate.

Källförteckning

Rättsfall

EU-domstolen

Mål C-6/64 Costa mot ENEL.

Mål C-446/03 Marks & Spencer

Mål C-337/08 X Holding

Mål C-318/10 Société d'investissement pour lagriculture tropicale SA (SIAT) mot État belge.

Mål C-524/04 Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation mot Commissioners of Inland Revenue.

Mål C-204/90 Bachmann.

Mål C-55/94 Gebhard.

Mål C-196/04 Cadbury Schweppes.

Mål C-311/97 Royal Bank of Scotland plc mot Elliniko Dimosio.

Mål C-153/08 Kommissionen mot Spanien.

De förenade målen C-155/08 och C-157/08 Passenheim.

Mål C-250/95 Futura.

Mål C-414/06 Lidl.

Mål C-72/10 och C-77/10, Costa & Cifone.

Mål C-282/12 Itelcar.

Högsta förvaltningsdomstolen

RÅ 1983 Aa 225.

RÅ 1990 ref. 34.

RÅ 2001 ref. 79.

RÅ 2003 not 138.

RÅ 2004 ref. 137.

RÅ 2004 ref. 80.

RÅ 2007 ref. 84.

RÅ 2007 ref. 85.

HFD 2011 ref. 90.

HFD 2012 ref. 6.

HFD 2012 not 24.

Skatterättsnämnden

2013-06-28 - dnr 111-12/D.

2014-04-16 dnr 38-13/D.

2014-04-16 dnr 71-13/D.

Offentligt tryck

Prop. 1999/00:2 del 1 – Inkomstskattelagen.

Prop. 2008/09:65 – Sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder mot företag

Prop. 2009/10:194 – Koncernavdrag i vissa fall.

Prop. 2012/13:2 – Budgetproposition för 2013 – förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor.

Otryckta källor

Kommissionens skrivelse, EU-kommissionens skrivelse 2013-01-09. Finansdepartementets dnr Fi2013/153.

Regeringens svar, regeringens svar till EU-kommissionen 2013-03-20. Finansdepartementets dnr Fi2013/153.

Skatteverkets ställningstagande - 2013-01-25, dnr 131-117306-13/111.

Litteratur

Böcker

Andersson, Mari, Saldén-Enéus, Anita & Tivéus, Ulf (2013). *Inkomstskattelagen: en kommentar. D. 1, 1-28 kap.*. 13. uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Dahlberg, Mattias, *Internationell beskattning*, tredje upplagan, Studentlitteratur 2012.

Dahlberg, Mattias (2011). *Ränta eller kapitalvinst: grundproblem i kapitalinkomstbeskattningen - särskilt vad gäller finansiella instrument i gränslandet mellan lånekapital och eget kapital*. Uppsala: Iustus.

Dahlman, Christian, *Rätt och rättfärdigande – En tematisk introduktion till allmän rättslära*, andra upplagan, Studentlitteratur 2011.

Hart, H.L.A, *The Concept of Law*, andra upplagan, Oxford University Press 1994.

Ståhl, Kristina, Persson Österman, Roger, Hilling, Maria, Öberg, Jesper, *EU-skatte rätt*, tredje upplagan, Iustus förlag 2011.

Terra, B. J. M. & Wattel, Peter Jacob (2012). *European tax law*. 6. ed. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Artiklar

Andersson, K., *Räntesnurror, gungor och karuseller*, Svensk skattetidning 2009:3, s. 289-303.

Barenfeld, Jesper, Marks & Spencer – *Rätten till gränsöverskridande resultatutjämnning inom EU*, Svensk skattetidning, nr 1 2006, s 27-40.

Bejting, Therése & Eriksson, Emelie., *Ställningstaganden om ränteavdragsbegränsningsreglerna*, Svensk skattetidning 2013, s. 93-104.

Hilling, M., *Är det möjligt att utforma EU-förenliga skatteflyktsregler? En analys med särskilt fokus på EU-domstolens proportionalitetsbedömning*, Svensk Skattetidning 2012 s. 814-827.

Hultqvist, Anders., *Affärsmässigt motiverad – en analys av bestämmelserna om ränte på koncerninterna lån*, svensk skattetidning 2013, s. 122-141.

Johansson, Jesper – Ränteavdragsbegränsningar – med anledning av att kapital är fungibelt, Skattenytt 2011, s. 605-624.

Moëll, C., Proportionalitetsprincipen, SkatteNytt, 2004, s. 675-681.

Prechal, S., Topic One: National Applications of the Proportionality Principle. Free Movement and Procedural Requirements: Proportionality Reconsidered, Legal Issues of Economic Integration, Vol. 35, Issue 3, 2008, s. 201-216.

Terenius Jilkén Carina & Jilkén Daniel., Väsentligt inflytande och under huvudsak gemensam ledning – luddiga begrepp på drift?, Svensk skattetidning 2013, 492-517.